

Vandområdeplaner (2021-27)

Målsætning er krav, der ligger i vandområdeplaner

Vandområdeplan 3 – 2021-27

Grundvand

Ikke alt grundvand findes i en grundvandsforekomst

2050 grundvandsforekomster i alt

2041 grundvandsforekomster vurderet i god kvantitativ tilstand

1763 grundvandsforekomster vurderet i god kemisk tilstand.

986 VP3-målsatte søer (ca. 120.000 §3 søer).

18.500 km. VP3-målsatte vandløb (ca. 65.000 km vandløb)

Tilknyttede terrestriske økosystemer, der er direkte afhængige af grundvandsforekomsten (GATØ) ?

Grundvand i vandrammedirektivet

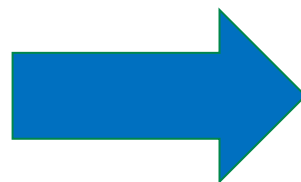
I vandrammedirektivets artikel 2 defineres

- grundvand, som ”alt vand under jordoverfladen i den mættede zone og i direkte kontakt med jorden eller undergrunden”
- et grundvandsmagasin som ”et eller flere underjordiske lag af bjergarter eller andre geologiske lag med tilstrækkelig porøsitet og permeabilitet til at muliggøre enten en betydelig grundvandsstrømning eller indvinding af betydelige mængder grundvand.”
- en grundvandsforekomst som ”en separat mængde grundvand i et eller flere grundvandsmagasiner.”

Kvantitativ tilstand

Grundvandsindvindingens størrelse i forhold til den langsigtede grundvandsdannelse ('kvalitetsmæssig bæredygtighed')

- **For hver forekomst kobles samtlige indvindinger for perioden 2011-2017 til forekomster**
- **Der beregnes flux ind i forekomsten fra oven, siden og fra neden, som opsummeres**

Modelleringer, kvantitativ

- Modelleret udnyttelsesgrad

Hvis udnyttelsesgraden er $\geq 30\%$ undersøges forekomsten nærmere i forbindelse med endelig tilstandsvurdering

- Modelleret afsenkning

Det vurderes om sænkning af trykniveau er $\geq 3\text{m}$ (median for GVF), som følge af vandindvinding fra GVF

- Modelleret vandløbspåvirkning

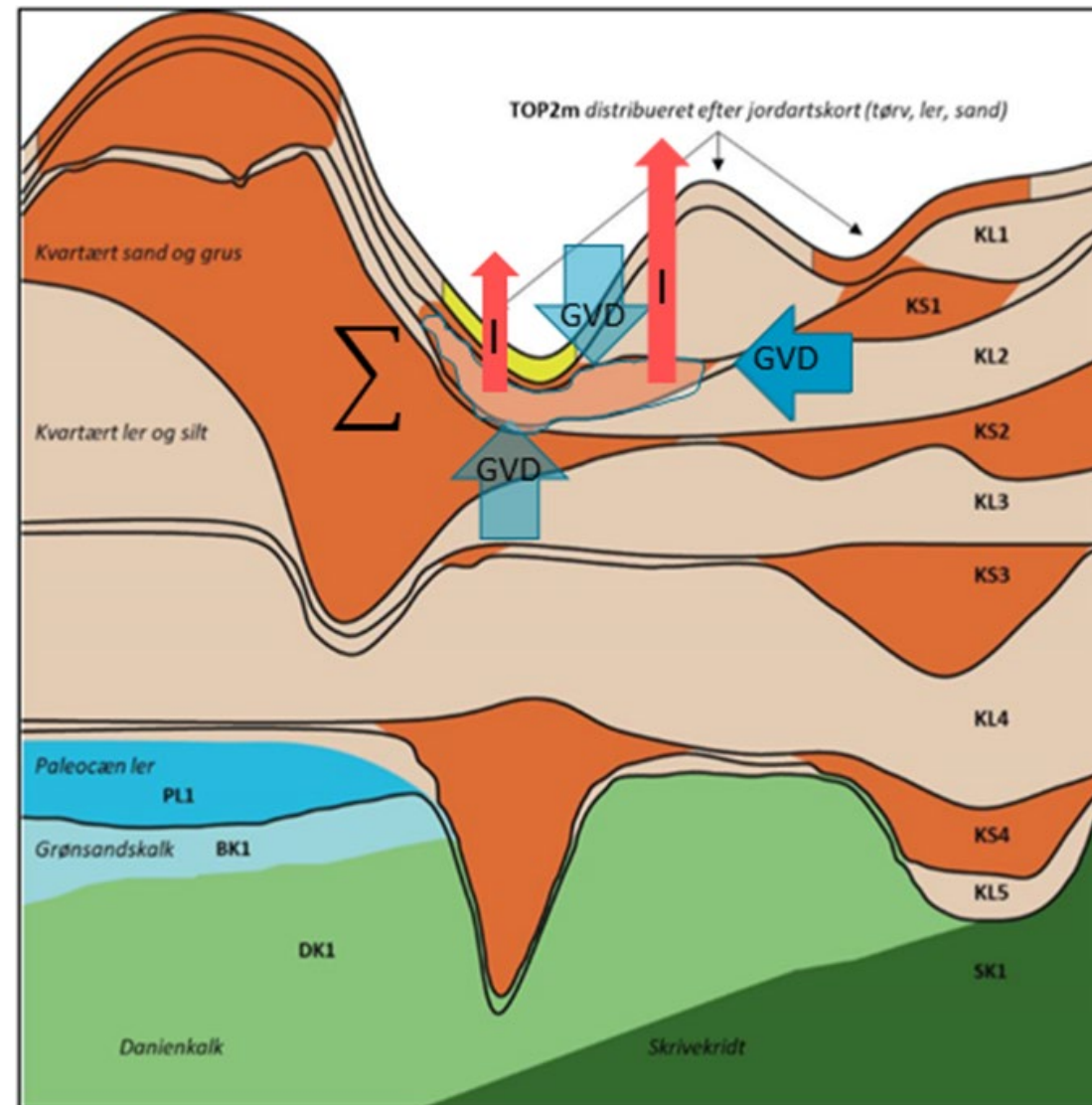
Vurdering af om påvirkning af vandløbsøkologi fører til en væsentlig forringelse i målsatte vandløb. ('bæredygtighed i forhold til smådyr og fisk')

Første trin i screening (max 30% udnyttelsesgrad)

Udnyttelsesgrad (%)

$$= 100 * \frac{\Sigma \text{indvinding (I)} (\text{m}^3)}{\Sigma \text{grundvandsdannelse (GVD)} (\text{m}^3)}.$$

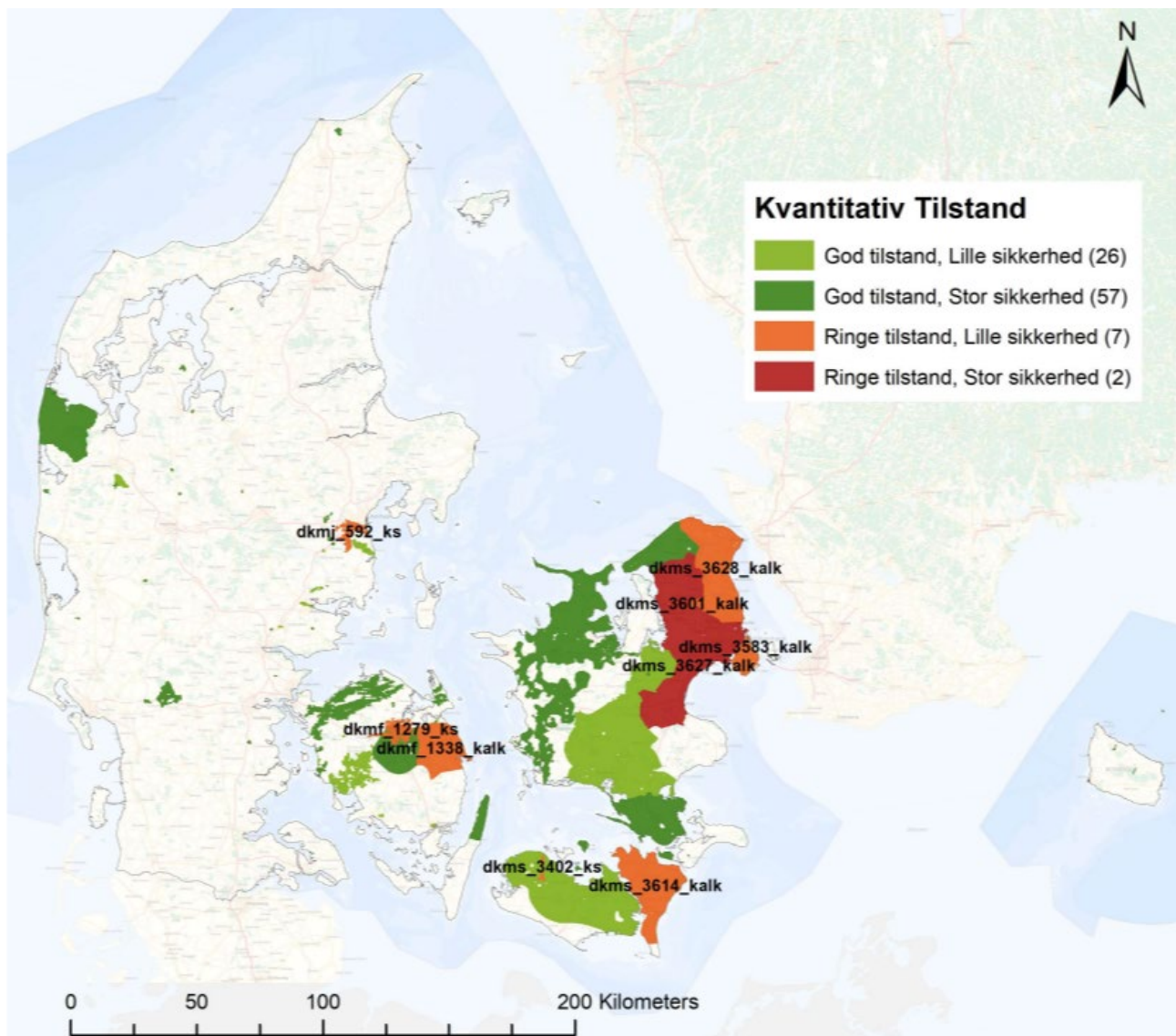
Grundvandskemiske kvalitetsproblemer der skyldes vandindvindingens påvirkning af grundvandsspejl vurderet til stede for 92 forekomster der har udnyttelsesgrad $\geq 30\%$ med udgangspunkt i en trendanalyse for klorid og sulfat for perioden 1990-2018 sammenholdt med afsænkninger beregnet for 2011-2017 i de enkelte filtre/indtag

Kvantitativ tilstand

Ekspertvurdering

- Udnyttelsesgrad
- Potentialer
- Pejleserier
- Vandkemi (As, Ni, Cl, SO₄, ionbytning)
 - Fordeling i forekomsten
 - Tendensanalyser
- Vandløbspåvirkning jf. DK-model 2019
 - EQR ændring for DFFVa og DVFI (absolut ændring)
 - Ændring i median- (Q50 i%) og minimumsafstrømning (Q95 i%)
- Biologiske kvalitetselementer fra basisanalysen
 - EQR tilstandsværdier for kvalitetselementerne DFFVa og DFFVø
 - Faunaklasse tilstand for DVFI fra basisanalysen
- Kommunernes bemærkninger

Begreber man skal kende

Vandområdeplan

- Vandområdeplanerne for tredje planperiode (2021-2027) skal sikre ”god tilstand” i Danmarks kystvande, søer, vandløb og grundvand i overensstemmelse med EU's vandrammedirektiv
- Består af vandområdeplanen for hvert vandområdedistrikt og en række bekendtgørelser
 - Indsatsbekendtgørelsen
 - Miljømålsbekendtgørelsen
 - Og flere...

Basisanalyse

- Basisanalysen udgør det faglige afsæt for de kommende vandområdeplaner 2021-2027

Vandforekomst (såvel overfaldevandsforekomst som grundvandsforekomst)

- Forvaltningsenhed i Vandrammedirektivet

Miljømål

- Grundvandsforekomster, god eller ringe
- Overfladevandsforekomster, høj, god, moderat, ringe eller dårlig

Tilstand af (grundvands)forekomst

- Baseret på data fra 2013-18/19, Basisanalyse 2019

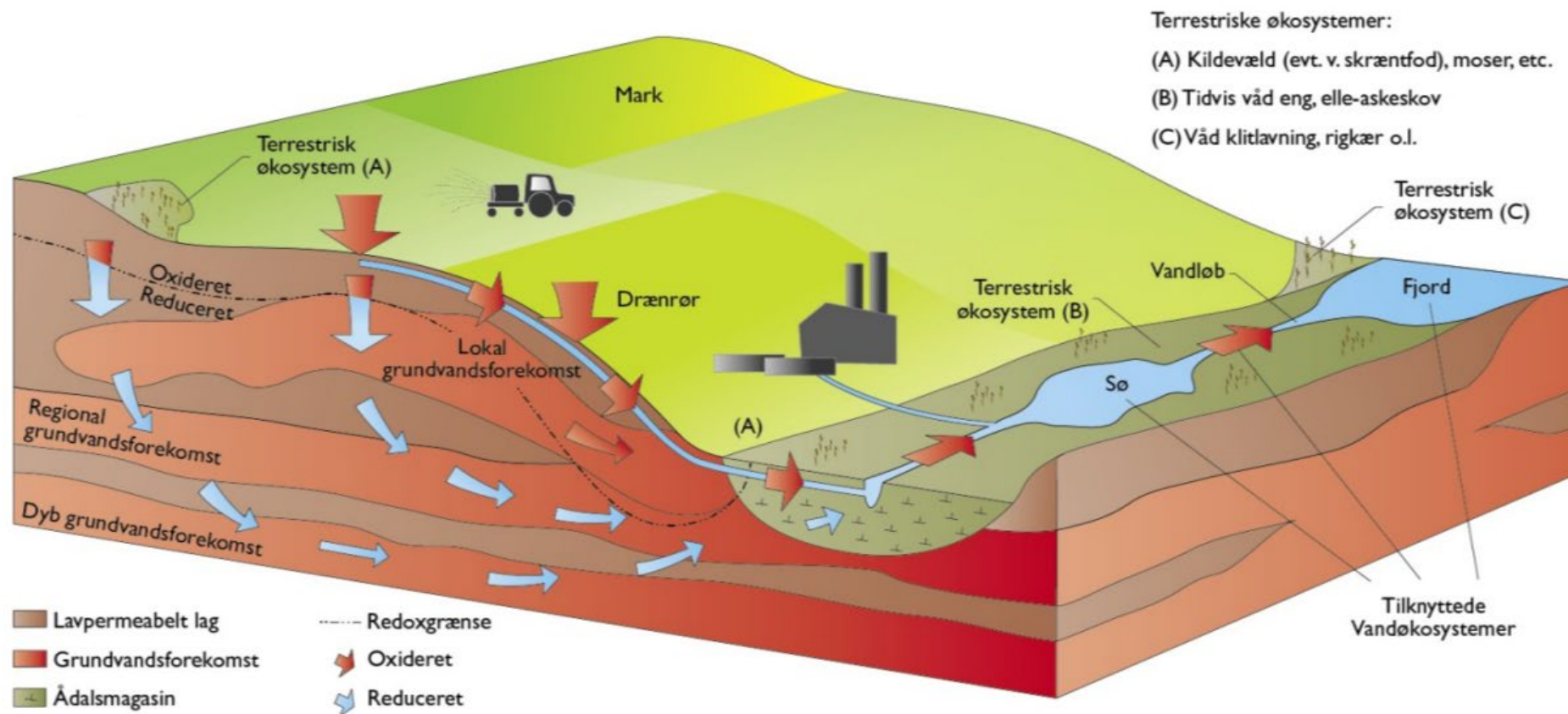
Vandrammedirektivet og lov om vandplanlægning

Vandrammedirektivet har til formål:

- at forebygge yderligere forringelse og beskytte og forbedre vandøkosystemernes tilstand og, hvad angår deres vandbehov, også tilstanden for terrestriske økosystemer og vådområder, der er direkte afhængige af vandøkosystemerne,
- at fremme bæredygtig vandanvendelse baseret på langsigtet beskyttelse af tilgængelige vandressourcer,
- at sigte mod forøget beskyttelse og forbedring af vandmiljøet bl.a. gennem specifikke foranstaltninger til progressiv (vedvarende) reduktion af udledninger, emissioner og tab af prioriterede stoffer og ophør eller udfasning af udledninger, emissioner og tab af prioriterede farlige stoffer,
- at sikre progressiv reduktion af forurening af grundvand og forhindre yderligere forurening heraf,
- at bidrage til at afbøde virkningerne af oversvømmelser og tørke.

Tilgængelig grundvandsressource

Langsigtede årlige grundvandsdannelse for en grundvandsforekomst minus den langsigtede årlige vandføring, der kræves for at opfylde de økologiske kvalitetsmål for tilknyttet overfladevand i henhold til artikel 4, for at undgå enhver væsentlig forringelse af sådant vands økologiske tilstand og for at undgå enhver væsentlig skadelig indvirkning på tilknyttede terrestriske økosystemer.

Miljømål i VRD

Grundvandsstanden i grundvandsforekomsten er sådan, at den gennemsnitlige indvinding pr. år over en lang periode ikke overstiger den tilgængelige grundvandsressource.

Grundvandsstanden er således ikke udsat for menneskeskabte ændringer, der ville medføre:

- manglende opfyldelse af de miljømål, der er fastsat for tilknyttede overfladevande
- en væsentlig forringelse af sådanne vandes tilstand
- en væsentlig beskadigelse af tilknyttede terrestriske økosystemer, der er direkte afhængige af grundvandsforekomsten

og ændringer i strømningsretningen som følge af ændringer i grundvandsstanden kan forekomme midlertidigt, eller konstant i et rumligt begrænset område, men sådanne ændringer medfører ikke, at saltvand eller andet trænger ind, ...

Grundlag for administration

Bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter - BEK nr 449 af 11/04/2019

§ 8. Statslige myndigheder, regionsrådet og kommunalbestyrelsen skal ved administration af lovgivningen i øvrigt forebygge forringelse af tilstanden for overfladevandområder og grundvandsforekomster og sikre, at opfyldelse af de miljømål, der er fastlagt i bekendtgørelse om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster, ikke forhindres.

Stk. 2. Myndigheden kan kun træffe afgørelse, der indebærer en direkte eller indirekte påvirkning af et overfladevandområde eller en grundvandsforekomst, hvor miljømålet er opfyldt, hvis afgørelsen ikke medfører en forringelse af overfladevandområdets eller grundvandsforekomstens tilstand.

Stk. 3. Myndigheden kan kun træffe afgørelse, der indebærer en direkte eller indirekte påvirkning af et overfladevandområde eller en grundvandsforekomst, hvor miljømålet ikke er opfyldt, hvis afgørelsen ikke medfører en forringelse af overfladevandområdets eller grundvandsforekomstens tilstand, og ikke hindrer opfyldelse af det fastlagte miljømål, herunder gennem de i indsatsprogrammet fastlagte foranstaltninger. Ved vurdering af, om afgørelsen vil hindre opfyldelse af det fastlagte miljømål, skal det tages i betragtning, om påvirkningen neutraliseres senere i planperioden.

Retsligt grundlag for afgørelser - fortsat

Stk. 4. Hvis myndigheden vurderer, at der ikke kan meddeles tilladelse til udledning af kvælstof eller fosfor i henhold til stk. 3, kan myndigheden indbringe sagen for miljø- og fødevareministeren. Ministeren kan i særlige tilfælde og efter en konkret vurdering tillade, at myndigheden meddeler tilladelse til den pågældende udledning.

Stk. 5. I vurderingen af, om der kan træffes afgørelse efter stk. 2-4, skal omfanget af påvirkning af overfladevandområdet eller grundvandsforekomsten, herunder i forhold til den samlede påvirkning, tages i betragtning.

Stk. 6. I vurderingen af, om der kan træffes afgørelse efter stk. 2-4, inddrages for overfladevandområder de normgivende definitioner af kvalitetsklasser for økologisk tilstand og økologisk potentiale, jf. bilag 1 til bekendtgørelse om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand, og miljøkvalitetskrav, jf. bilag 2, del B, til samme bekendtgørelse. Desuden inddrages anvisningerne for vurdering af overvågningsresultater og værdier for grænser mellem kvalitetsklasser for overfladevandområder, jf. bilag 3 til bekendtgørelse om overvågning af overfladevandets, grundvandets og beskyttede områders tilstand og om naturovervågning af internationale naturbeskyttelsesområder.

Stk. 7. I vurderingen af, om der kan træffes afgørelse efter stk. 2-4, inddrages for grundvandsforekomster definitionerne for god kvantitativ tilstand og god kemisk tilstand, jf. bilag 3 til bekendtgørelse om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand. Desuden inddrages anvisningerne for vurdering af overvågningsresultater, jf. bilag 3 til bekendtgørelse om overvågning af overfladevandets, grundvandets og beskyttede områders tilstand og om naturovervågning af internationale naturbeskyttelsesområder, og tærskelværdier for grundvandsforekomster, jf. bilag 4 til samme bekendtgørelse.

Miljømål

Grundvand

- Kvantitativt
- Kemisk

God	Ringe

Overfladevand

- Økologisk
- Kemisk

Høj	God	Moderat	Ringe	Dårlig

Udkast til vejledning

Kap. 8 Rammen for myndigheders administration af lovgivning

Vandindvindingstilladelser

Når kommunerne skal træffe afgørelse om vandindvindingstilladelser, skal kommunerne som hidtil sikre, at nye eller reviderede tilladelser til vandindvinding ikke vil indebære en forringelse af grundvandsforekomsters tilstand, eller at fastsatte miljømål ikke kan nås, jf. § 8 i bekendtgørelsen. Det skal derfor vurderes, om den ansøgte vandindvinding vil påvirke den/de berørte grundvandsforekomst(er)s vandbalance, målsatte overfladevandområder og/eller grundvandsafhængige terrestriske økosystemer (GATØ), der er omfattet af en skærpet beskyttelse.

Hvis påvirkningerne som følge af den ansøgte vandindvinding medfører, at grundvandsforekomstens tilstand forringes eller at opnåelse og/eller fastholdelse af forekomstens miljømål hindres, kan der ikke meddeles tilladelse til vandindvindingen.

Det er kommunen, der skal sikre, at ansøger har tilvejebragt et tilstrækkeligt fagligt grundlag for, at kommunen kan vurdere, om det er muligt at meddele en (fornyet) tilladelse til vandindvinding i overensstemmelse med indsatsbekendtgørelsens § 8.

Generelle initiativer i VP3 - kvantitativ tilstand

Indvindingstilladelser

”Kommunerne skal i forbindelse med deres administration af vandindvindingstilladelser påse, at en tilladelse til vandindvinding ikke forhindrer, at fastlagte miljømål kan nås, jf. § 8 i bekendtgørelse om indsatsprogrammer. Dette indebærer bl.a. en vurdering af, om en vandindvindingstilladelse vil have betydning for grundvandets vandbalance eller grundvandets påvirkning af overfladevand, herunder om miljømålene i vandløb kan nås.”

Vandsamarbejde

”Opnåelse af god kvantitativ tilstand i grundvandsforekomster med ringe kvantitativ tilstand forudsætter reduktion eller omlægning af vandindvindingen i forekomsten. For at understøtte dette vil Miljøministeriet tage initiativ til et vandsamarbejde mellem relevante kommuner, vandforsyninger og Miljøstyrelsen med henblik på at vurdere og administrere grundvandsressourcen bæredygtigt på tværs af kommunegrænser. Samarbejdet vil skulle kortlægge udfordringer forbundet med meddelelse af indvindingstilladelser, som ikke medfører overudnyttelse af grundvandsressourcen samt en forringelse af tilstanden i overfladevande eller grundvandsafhængige terrestriske økosystemer (GATØ).”

Generelle initiativer i VP3 - kemisk tilstand

- Pesticidstrategien for 2017-2021 og tillægsaftalen om BNBO og massescreening
- Godkendelsesordning for pesticider
- Godkendelsesordning for biocider
- De generelle gødningsregler
- Jordforurening
- Kommunale indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse

Udviklingsinitiativer

Justering af afgrænsning af grundvandsforekomster

- Grundvandsspejl fra 4HIP-Plus-projektet
- Underopdeling af enkelte grundvandsforekomster
- Metode til opdatering af den geologiske og hydrostratigrafiske model

Definition af grundvandsafhængige terrestriske økosystemer

Grundvandets kvantitative og kemiske påvirkning af målsatte overfladevand og grundvandsafhængige terrestriske økosystemer (GATØ) – forbedring af modelgrundlag

- Højere horisontal opløsning, 500*500 m → 100*100 m
- Opdatering af vandløb

Metode til kvantitativ påvirkning af søer og GATØ

Metode til kvalitativ påvirkning af GATØ

Metode til vurdering af grundvandets kemiske påvirkning (miljøfarlige forurenende stoffer) på vandløb og kystvande

Metode til vurdering af grundvandets kemiske påvirkning (N, P og sporstoffer) på vandløb, søer og kystvande

Tak for ordet

Hvad nu hvis – Lov om vandplanlægning

§ 11. Miljø- og fødevareministeren kan ved fastlæggelse af konkrete miljømål i regler udstedt med hjemmel i § 7, stk. 1, for specifikke vandforekomster fastsætte mindre strenge miljømål, herunder for et eller flere kvalitetselementer, end god overfladevandstilstand, god grundvandstilstand eller for kunstige og stærkt modificerede vandområder godt økologisk potentiale og god kemisk tilstand for overfladevand, jf. § 7, stk. 2, nr. 2 og 3, hvis vandforekomsten er så påvirket af menneskelig aktivitet som fastslået i overensstemmelse med basisanalysen eller vandforekomstens naturlige betingelser er sådanne, at opfyldelse af disse mål er umulig eller forbundet med uforholdsmæssigt store omkostninger.

Stk. 2. Fastlæggelse af mindre strenge mål kan kun ske, hvis de miljømæssige og socioøkonomiske behov, der dækkes af de menneskelige aktiviteter, ikke kan opfyldes med andre midler, som miljømæssigt er en væsentligt bedre løsning og ikke medfører uforholdsmæssigt store omkostninger.

Stk. 3. Ved fastlæggelse af mindre strenge miljømål skal det i betragtning af de indvirkninger, der ikke med rimelighed kunne være undgået på grund af de menneskelige aktiviteter eller forureningens karakter, for overfladevandområder sikres, at der opnås den bedst mulige økologiske og kemiske tilstand, og for grundvandsforekomster sikres, at god grundvandstilstand fraviges mindst muligt. Det skal endvidere sikres, at der ikke sker yderligere forværring af tilstanden for den berørte vandforekomst.

Stk. 4. Fastlæggelse af mindre strenge miljømål må ikke vedvarende udelukke eller hindre opfyldelse af konkrete miljømål i andre forekomster af vand inden for vandområdedistriktet.

Hvad nu hvis - Bekendtgørelse om miljømål for overfladevandområder og grundvandsforekomster

§ 4. Miljø- og fødevareministeren kan fravige de fastlagte miljømål, hvis

- 1) manglende opnåelse af god grundvandstilstand, god økologisk tilstand eller, hvor det er relevant, godt økologisk potentiale eller manglende forebyggelse af forringelse af et overfladevandområdes eller en grundvandsforekomsts tilstand skyldes ændringer af overfladevandområdets fysiske karakteristika eller i grundvandsforekomstens niveau, eller
- 2) manglende forebyggelse af et overfladevandområdes forringelse fra høj tilstand til god tilstand skyldes ny bæredygtig menneskelig udviklingsaktivitet.

Stk. 2. Følgende betingelser skal være opfyldt for at fravige fastlagte miljømål:

- 1) Ministeren skal tage alle praktisk gennemførlige skridt for at mindske den skadelige indvirkning på vandforekomstens tilstand.
- 2) Ændringerne skal være begrundet i væsentlige samfundsinteresser, eller nyttevirkningerne for miljøet og samfundet ved at nå de fastlagte miljømål skal være mindre end de nyttevirkninger for befolkningens sundhed, opretholdelsen af menneskers sikkerhed og en bæredygtig udvikling, der følger af ændringerne.
- 3) De nyttige mål, der tilgodeses ved fravigelse af fastlagte miljømål, kan på grund af tekniske vanskeligheder eller uforholdsmæssigt store omkostninger ikke tilgodeses på anden måde, som miljømæssigt er en væsentligt bedre løsning.

Stk. 3. Miljø- og fødevareministeren kan efter anmodning fra en myndighed og efter en konkret vurdering træffe afgørelse om, at myndigheden under de omstændigheder og betingelser, som er nævnt i stk. 1 og 2, kan fravige de fastlagte miljømål, jf. § 8 i bekendtgørelse om indsatsprogrammer.